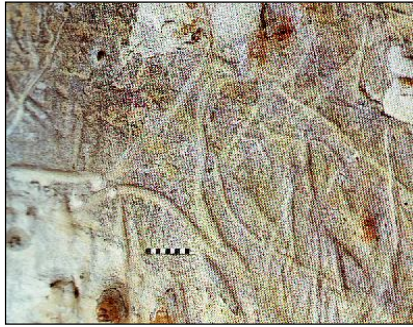

บทสรุปการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์ภูผายนต์ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบริบท สภาพการจัดการท่องเที่ยวและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์ภูผายนต์ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้นำชุมชน ๑๐ คน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ๕ คน ประชาชนบ้านนาผาง ๕ คน และผู้ประกอบการ ๕ คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง ระเบียบวิธีการวิจัยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ผลการศึกษาวิจัย ปรากฏดังนี้

๑. บริบทและสภาพการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์ภูผายนต์ พบว่า ภูผายนต์ เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูพานสกลนคร ซึ่งมีชื่อเสียงในด้านสภาพแวดล้อมป่าไม้และถ้ำธรรมชาติชื่อว่า “ถ้ำผาลาย ภูผายนต์” ภายในถ้ำมีภาพวาดรูปต่างๆ ปรากฏอยู่ เป็นภาพแกะรอยและทำรูปรอยลงในหิน จากการสังเกตพบว่า ลวดลายเส้นที่เกิดจากการฝนแต่ละเส้น มีความกว้างลึกตามน้ำหนักแรงกดของมือขณะสร้างงานและขนาดเครื่องมือที่เป็นโลหะปลายแหลมรูปตัววี (V) และตัวยู (U) ประกอบกันจึงมีเส้นหรือขนาดร่องต่างกันถึง ๒ ขนาดคือ กว้าง ๔ มิลลิเมตร ลึก ๕ มิลลิเมตร ภาพที่พบเห็นได้แก่ ภาพคน มีทั้งหมด ๒๑ ภาพ แบ่งได้เป็น ๒ แบบคือ แบบแสดงสัดส่วนใกล้เคียงโครงสร้างสรีระของคน มี ๙ ภาพ และแบบที่แสดงสัดส่วนผิดเพี้ยนไปจากโครงร่างของคน ภาพมือคนที่มีนิ้วมือ ๖ นิ้ว ภาพสัตว์ต่างๆ จำแนกตามความมากน้อยได้ดังนี้ ปลา ๘ ภาพ นก ๔ ภาพ วัวหรือควาย ๔ ภาพ หมา ๒ ภาพ กระรอกหรือกระแต ๑ ภาพ กบหรือเขียด ๑ ภาพ และที่ชี้ชัดว่าเป็นควายอีก ๑ ภาพ รวมเป็นสัตว์ได้ ๒๑ ภาพ เท่ากับภาพคน บ่งบอกถึงองค์ความรู้ที่คนรุ่นก่อนได้ถ่ายทอดออกมาเป็นวัฒนธรรมสืบทอดไปสู่คนรุ่นหนึ่งที่มีความเป็นเอกลักษณ์ แต่ในสภาพปัจจุบันโดยทั่วไปภายในถ้ำได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทำให้ภาพที่ปรากฏได้ลบเลือนไปเป็นบางส่วนอีกทั้งเกิดจากการตะตองสัมผัสภาพของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม ดังภาพในหน้าต่อไป

รูปภาพนก

รูปภาพวัวหรือควาย

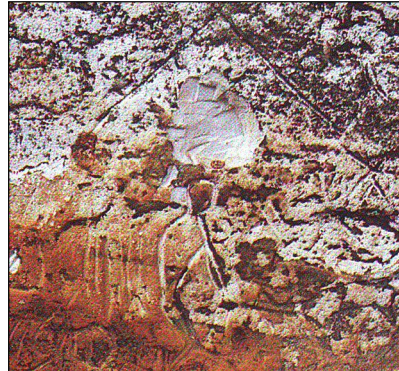
รูปภาพคนกับหมา

รูปภาพกบหรือเขียดในท่ากระโดด

รูปภาพต้นไม้ไผ่หญ้า

รูปภาพหน้าจั่วคร่อมบนรูปคน อาจหมายถึงบ้านและผู้อาศัย

เครื่องมือเกษตรกรรม เช่น จอบหรือเสียม พัดใบกว้างและไถ

๒. ผลการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์ภูผายนต์พบว่า

๒.๑ การเตรียมการ คณะทำงานมีแนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายในการอนุรักษ์ภูผายนต์ไม่ตรงกันและขาดเป้าหมายในการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่จะนำไปสู่การแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจในบางประเด็นและร่วมรับผิดชอบน้อยมาก ในการทำงานนี้คณะทำงานเห็นว่าควรมีการกำหนดเป้าหมาย มีการวางแผนแบบมีส่วนร่วมและมีแผนปฏิบัติการที่จะขับเคลื่อนงานให้บรรลุเป้าหมาย

๒.๒ การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย คณะทำงานเห็นว่าควรให้มีผู้นำในการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยฝึกอบรมมัคคุเทศก์ให้แก่ชาวบ้าน ตลอดจนเตรียมการให้มีกิจกรรมการแสดงด้านวัฒนธรรมแก่ผู้มาเยี่ยมชมและมาพักผ่อนตามความสนใจ อีกทั้งให้ความเข้าใจและสามารถจัดการกิจกรรมการแสดงด้านวัฒนธรรมและการปรับปรุงภูมิทัศน์ของชุมชนร่วมกันได้

๒.๓ คณะทำงานเห็นว่า ควรให้มีการตรวจสอบแล้วสะท้อนถึงผลการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยทุกคนมีความกระตือรือร้น อยากจะเรียนรู้ในการดำเนินงาน ปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดในการทำงานที่ผ่านมา มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ แสดงออกถึงความรับผิดชอบ เกิดวัฒนธรรมการทำงานใหม่ขึ้นที่สอดคล้องกับบริบทและสภาพของตนเอง

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต